ECLI:LV:AT:2021:0203.A420266817.8.L
Lieta Nr. A420266817, SKA-167/2021
Administratīvo lietu departaments

**Latvijas Republikas Senāts**
**RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS**
Rīgā 2021.gada 3.februārī

[1] Pieteicējs /pers. A/ ir iesniedzis kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 7.februāra spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikums par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu atmaksāta rezumējošā kārtībā aprēķinātā un 2016.gadā avansa kārtībā samaksātā (ieturētā) iedzīvotāju ienākuma nodokļa starpība 519,31 *euro*.

Lietā ir strīds, vai pieteicēja attaisnotajos izdevumos par 2016.gadu ir iekļaujami apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu) ar kompāniju *Friends Provident International*.

[2] Apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā norādīja, ka atbilstoši likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10.panta pirmās daļas 6.punktam personas izdevumi atzīstami par attaisnotajiem izdevumiem, kas atskaitāmi no gada apliekamo ienākumu apjoma, ja konstatē, ka persona ir veikusi apdrošināšanas prēmiju maksājumus atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu), kā arī tie ir veikti apdrošināšanas sabiedrībai, kura nodibināta un darbojas saskaņā ar Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likumu, vai kura ir reģistrēta citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Eiropas Ekonomikas zonas valstī, vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstī.

Saskaņā ar minētā likuma 14.panta pirmo daļu maksātāja tiesības uz attaisnoto izdevumu un atvieglojumu izslēgšanu no apliekamā ienākuma pierādāmas dokumentāri, uzrādot attiecīgus dokumentus vai iesniedzot to norakstus. Tādējādi tieši nodokļu maksātājam ar attaisnojuma dokumentiem ir jāpierāda, ka viņam taksācijas gadā ir bijuši attaisnotie izdevumi.

Izvērtējot pieteicēja iesniegtos dokumentus kopsakarā ar publiski pārbaudāmām ziņām un citiem pierādījumiem, apgabaltiesa secināja, ka konkrētajā gadījumā tie nepierāda, ka pieteicējs ir veicis apdrošināšanas prēmiju maksājumus apdrošināšanas sabiedrībai, kura ir reģistrēta citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Eiropas Ekonomikas zonas valstī, vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstī, proti, apdrošināšanas sabiedrībai, kas reģistrēta Apvienotajā Karalistē (Lielbritānijā), kā to norāda pieteicējs. Tādējādi neizpildās likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10.panta pirmās daļas 6.punkta nosacījumi, lai pieteicējam būtu tiesības veiktos maksājumus iekļaut savos attaisnotajos izdevumos.

[3] Pieteicēja kasācijas sūdzībā norādīts, ka apgabaltiesai, uzskatot, ka pieteicēja iesniegtie pierādījumi nav pietiekami, bija pienākums saskaņā ar objektīvās izmeklēšanas principu dot pieteicējam norādījumus un ieteikumus, kā arī savākt pierādījumus pēc savas iniciatīvas.

[4] Izvērtējot kasācijas sūdzības argumentus kopsakarā ar pārsūdzēto apgabaltiesas spriedumu, senatoru kolēģija atzīst, ka tie nerada šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu. Tā kā izskatāmajai lietai nav arī nozīmes judikatūras veidošanā, nav pamata rosināt kasācijas tiesvedību.

[5] Senāts ir atzinis, ka nodokļu lietās privātpersonai ir līdzdarbošanās pienākums, kas izriet gan no Administratīvā procesa likuma 150.panta trešās daļas, gan no likuma „Par nodokļiem un nodevām" 38.panta (*Senāta 2017.gada 21.novembra sprieduma lietā Nr. SKA?278/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1121.A420411412.2.S) 9.punkts, 2018.gada 13.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-92/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0213.A420433513.2.S) 8.punkts*). Ja nodokļu administrācijai ir radies pietiekams pamats apšaubīt, vai nodokļu maksātāja deklarācijā norādītā informācija ir pareiza, nodokļu maksātājam ir jāapliecina norādītās informācijas pareizība.

Privātpersonas pienākums nodrošināt nepieciešamos pierādījumus palielinās proporcionāli tam, cik ļoti lēmuma pieņemšanas process notiek pašas privātpersonas interesēs. Attiecībā uz faktiem, kas veicina privātpersonai labvēlīga lēmuma pieņemšanu, ir dabiski un atbilstoši pierādījumu nastu uzlikt tieši privātpersonai (*Senāta 2007.gada 4.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-93/2007 (C15075104) 14.2.punkts, 2016.gada 14.aprīļa rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-856/2016 (A420532213) 8.punkts, 2019.gada 30.jūlija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1245/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0730.A420312817.8.L) 4.punkts*). Turklāt no Administratīvā procesa likuma 149.panta izriet pienākums katram procesa dalībniekam pierādīt savus apsvērumus.

Attaisnoto izdevumu pierādīšana ir pieteicēja interesēs. Turklāt pieteicējs ir vienīgais, kurš var zināt konkrēto izdevumu rašanos apstākļus, un attiecīgi nodrošināt šo izdevumu apliecinošus pierādījumus. Ja pieteicējs nevar pierādīt konkrētus izdevumus, viņš nevar uz šiem izdevumiem atsaukties.

Objektīvās izmeklēšanas princips nav saprotams tā, ka tiesai par katru cenu būtu jāmeklē pieteicēja apgalvojumu apstiprinoši pierādījumi. Tiesas pienākums nav meklēt pierādījumus par labu vienam vai otram procesa dalībniekam. Pretēji pieteicēja viedoklim, tiesas uzdevums nav novērst trūkumus pierādījumos, bet gan novērtēt šo trūkumu nozīmi konkrētās lietas kontekstā. Pierādījumu novērtēšanas procesā tiesa var vērtēt iegūtos pierādījumus, no esošā pierādījumu kopuma izdarot secinājumu par to, vai kāds fakts ir pierādīts vai nav.

[6] Konkrētajā gadījumā apgabaltiesa, vērtējot pieteicēja iesniegtos pierādījumus (informācija par polisi, pašsertifikācijas deklarācijas (individuālo) veidlapa, ārvalstu uzņēmuma *Friends Provident International* izziņas, pieteicēja konta pārskati) kopsakarā ar citiem lietas apstākļiem, atzina, ka tie nepierāda pieteicēja apdrošināšanas prēmiju maksājumus apdrošināšanas sabiedrībai, kura ir reģistrēta Eiropas Savienības dalībvalstī vai Eiropas Ekonomikas zonas valstī, vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstī.

No minētā izriet, ka apgabaltiesa savus secinājumus nav balstījusi tikai uz kādu pierādījumu trūkumu, bet, izvērtējot lietas apstākļus un iesniegtos pierādījumus kopsakarā, konstatēja, ka tie neapliecina tādu izdevumu veikšanu, uz kādiem atsaucas pieteicējs. Proti, apgabaltiesa savu secinājumu ir balstījusi uz vairāku apstākļu un apsvērumu kopumu, kas kopsakarā veidojuši apgabaltiesas pārliecību.

Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka apgabaltiesa būtu pārkāpusi objektīvās izmeklēšanas principu.

No kasācijas sūdzības argumentiem izriet, ka pieteicējs faktiski uzskata, ka viņa iesniegtie pierādījumi ticami apliecina attaisnoto izdevumu veikšanu,

tomēr pierādījumu attiecināmības un pietiekamības jautājums ir vienīgi tiesas, kas izskata lietu pēc būtības, kompetencē. Pieteicēja atšķirīgs viedoklis par to nav pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[7] Tāpat, pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam, apgabaltiesa ir vērtējusi pieteicēja argumentu, ka *Friends Provident International* ir nosaukums, kuru Lielbritānijas apdrošināšanas sabiedrība *Friends Life Limited* (līdz 1.12.2011. – *Friends Provident Life and Pensions Limited*) izmanto uzņēmējdarbībai. Tomēr no pieteicēja iesniegtajiem pierādījumiem, vērtējot tos kopsakarā ar publiski pieejamo informāciju, apgabaltiesa neguva apstiprinājumu šādam apgalvojumam.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

**nolēma**

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 7.februāra spriedumu. Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore V. Krūmiņa Senatore A. Kovaļevska Senatore D. Makarova